

Παραβολή του ασώτου - Ανδρέα Τσιρώνη (Α΄ Βραβείο)

Πατέρα για τα ξένα φεύγω, τα μακρινά. Αλλά πριν φύγω θα εξηγηθώ. Δε φεύγω από μίσος αθεράπευτο ούτε ζωή να κάνω άσωτη. Να φύγω θέλω για να ξαναγυρίσω πίσω. Θέλω το δρόμο να πάρω όπου αρχή και τέλος καταλήγει σε σένα. Ψάχνω τη γνώση της αξίας μαζί σου. Κι όταν με βλέπεις, που ξέρω ότι θα με βλέπεις, μην ανησυχείς όταν στον κατηφορικό δρόμο, ο εαυτός μου φύγει και κρυφτεί, βλέποντας τον άλλο μου εαυτό να κάνει σημεία και τέρατα. Απλώς σου ζητώ, όταν φτάσω στο τέλος του γκρεμού, χοίρους να εκτρέφω, από τη θύμησή σου μη με βγάλεις.

Και όταν πάρω το δρόμο το δύσκολο, τον ανηφορικό, που στο τέλος του οι πύλες του αρχοντικού σου αχνοφαίνονται, να περιμένεις να δεις τον τερατώδη εαυτό μου, που πριν στην κατηφόρα ήταν ένας όμορφος, ριψοκίνδυνος γεμάτος δύναμη νεαρός, είναι στο βραχώδη δρόμο, τώρα γερασμένος, αδύναμος, άσχημος κι η φωνή του μόλις που ακούγεται, θα δυναμώνει όμως μόλις βρεθεί μαζί με το φίδι και θα θέλουν να κατηφορίσουμε ξανά στους χοίρους. Όμως εγώ, που κρυβόμουν πριν, βλέποντας τον άλλον να είναι τυλιγμένος με το φίδι, δίχως να κάνω κάτι, θα τον πάρω από το χέρι θα αφήσουμε το φίδι και θα φύγουμε. Να τον αφήσω δεν μπορώ ούτε να με αφήσει αυτός μπορεί. Πάντα πάμε μαζί. Και όσο θ' ανεβαίνω και όσο θα βλέπω όλο και πιο πολύ τις πύλες, τόσο αυτός θα εξασθενεί κι εγώ θα δυναμώνω.

Κι όταν επιτέλους θα φτάσω γεμάτος γνώσεις στις πύλες του αρχοντικού σου, εγώ σαν άγγελος λαμπρός θα είμαι, κι αυτός, με σιδερένιες αλυσίδες δεμένος που πριν τραβούσαν εμένα, σε μια υπόγεια πύρινη σκάλα θα σέρνεται που το τέλος της δε φαίνεται απ' το αγνό χορτάρι. Και τότε, ενώ θα σου ζητάω και τη θέση του πιο ταπεινού υπηρέτη, εσύ, για να γιορτάσουμε το μόσχο θα σφάζεις το σιτευτό και σε όλους θα λες ότι αναστήθηκα. Και να πεις στον αδελφό μου που με χλευάζει πως θα φύγω και υπονοεί ότι δε θα ξαναγυρίσω, ότι το να ακολουθείς τα όνειρά σου και να ζεις είναι δύσκολο, αλλά το να υποκρίνεσαι και να μη ζεις, είναι χειρότερο από κάθε δυσκολία.

Πατέρα, σου υπόσχομαι πως το ταξίδι αυτό να καρποφορήσει θα το κάνω και δε θα το αφήσω να το πνίξουν τ' αγριόχορτα.

Ήμουν κι εγώ εκεί... το 1453 - Αιμιλίας Μαντά (Β' Βραβείο)

Ευαγγελία. Έτσι με λένε. Το όνομα μου σημαίνει «χαρούμενη είδηση». Μόνο χαρούμενη δεν ήταν όμως η είδηση πως οι Τούρκοι ετοιμάζονται για καινούρια πολιορκία της πόλης μου, της πανάρχαιας, δοξασμένης Κωνσταντινούπολης. Εμάς ωστόσο μας είχαν μπει ψύλλοι στ' αυτιά από νωρίτερα, ένα χρόνο πριν, όταν την άνοιξη του 1452, χτίστηκε ένα οχυρό στίς ακτές του Βοσπόρου, το οποίο έκανε έλεγχο σε όλα τα πλοία που περνούσαν τα στενά και τα φορολογούσε. Με τον καιρό, όμως, ησυχάσαμε λίγο, καθώς είδαμε πως το οχυρό αυτό, και οι Τούρκοι που το διοικούσαν, δεν μας ενοχλούσαν καθόλου.

Τώρα όμως... Μετά την άλωση... Είμαι καθισμένη σε μια γωνιά του βενετσιάνικου πλοίου, που κατά τύχη βρέθηκε στην πόλη εκείνη την καταραμένη ημέρα, κι ο καπετάνιος του, καλός και πονόψυχος άνθρωπος καθώς φαίνεται, λυπήθηκε τους ανθρώπους που φεύγανε από την πόλη που καιγόταν και τους πήρε στο πλοίο του, να τους πάει σε κάποια από τα κοντινότερα ελληνικά νησιά να βρουν μια στέγη... Χτες ακόμα ήμουν σπίτι μου και μάθαινα να κεντώ από τη μητέρα μου, ενώ οι φασαρίες που κάνανε τ' αδέρφια μου ενοχλούσαν τ' αυτιά μου και σήμερα ταξιδεύω προς το άγνωστο πάνω σ' ένα πλοίο. Τι άραγε μου επιφυλάσσει η μοίρα;

Ας πάρω όμως από την αρχή τα πράγματα. Δυο μήνες πριν, άρχισαν να συγκεντρώνονται Τούρκοι στρατιώτες έξω από τα τείχη της Βασιλεύουσας. Με τα ίδια μου τα μάτια είδα τον Μωάμεθ ΒΔ τον Πορθητή να στήνει τη χρυσή

σκηνή του απέναντι από την πύλη του Ρωμανού, κι έτρεξα να πω το νέο στη μητέρα μου. Το βλέμμα της σκοτείνιασε και μου είπε :

–Πω πω... Δε θα μας βγει σε καλό... Τόσες φορές καταφέραμε ν' αντισταθούμε και να κρατήσουμε την πόλη δικιά μας, μα εδώ και λίγο καιρό, άρχισα να νιώθω έναν απροσδιόριστο φόβο... Χτες μόλις είδα στον ύπνο μου τον ένδοξο βασιλιά μας, τον Κωνσταντίνο, να φεύγει για τους ουρανούς καβάλα σ' ένα φτερωτό άλογο. Κάτι έλεγε, λίγες λέξεις όμως έφτασαν στ' αυτιά μου. Λέξεις όπως τελευταία, νικήσουμε, Κωνσταντινούπολη, Τούρκοι, πολιορκία...

–Μανούλα, απάντησα εγώ, δεν νομίζω πως είναι απαραίτητα κάτι κακό το όνειρο που είδες. Οι λέξεις που λες πως άκουσες μπορεί να σημαίνουν πως είναι η τελευταία πολιορκία, πως θα κρατήσουμε την Κωνσταντινούπολη και θα διώξουμε τους Τούρκους.

–Άμποτε παιδί μου να ναι σωστά όσα είπες. Πάρε όμως εσύ το θυμιατό και πήγαινε να λιβανίσεις τις εικόνες, να δώσει ο Θεός να βγει σε καλό.

Τελικά όμως... Το όνειρο της μάνας μου επαληθεύτηκε με το χειρότερο τρόπο... Στις 6 Απριλίου, πήγαινα να πάρω λίγα λαχανικά στη μητέρα μου, όταν κατά τύχη έπεσα πάνω στην Μυρσίνη και τον αδερφό της τον Ιωάννη, φίλους μου αδελφικούς από παλιά. Ο πατέρας τους δούλευε υπηρέτης στο παλάτι, οπότε ήξεραν τα πάντα. Εκείνη τη μέρα, φαίνονταν κι οι δυο αναστατωμένοι. Τους ρώτησα τι έγινε, κι εκείνοι μου απάντησαν πως ο Μωάμεθ έστειλε στον Κωνσταντίνο μήνυμα να του παραδώσει την πόλη κι εκείνος φυσικά αρνήθηκε κι άρχισε να ετοιμάζει το στρατό του. Είπαν όμως πως ήταν πολύ απαισιόδοξος, και πως τον άκουσαν να ψιθυρίζει το «Τη Υπερμάχω στρατηγώ τα νικητήρια» και να εύχεται να νικήσει για άλλη μια φορά τους Τούρκους.

Πήγα στην αγορά και πήρα όσα μου είχε πει η μητέρα μου να ψωνίσω. Το κακό προαίσθημα όμως είχε αρχίζει να φωλιάζει στην καρδιά μου σιγά-σιγά. Θυμόμουν τον πατέρα μου, που είχε πεθάνει από βαριά αρρώστια, πριν πέντε χρόνια. Η τελευταία του λέξη απευθυνόταν σ' εμένα. Πρόσεχε, μου είπε,

κι έκλεισε για πάντα εκείνα τα καταγάλανά του μάτια. Τι άραγε να σήμαινε, είχα αναρωτηθεί τότε. Τώρα, πιστεύω πως ήταν μια προειδοποίηση για όσα θα ακολουθούσαν. Προσέχω πατέρα, μουρμούρισα, και σήκωσα το βλέμμα μου κατά τον ουρανό. Προσέχω.

Μετά δυο βδομάδες από κείνη την ημέρα, οι ελπίδες μας ανανεώθηκαν, όταν τρία γενοβέζικα καράβια και μια βυζαντινή φρεγάτα με κυβερνήτη το Φλαντανελά πέρασε απαρατήρητη την Προποντίδα κι έφτασε στον Κεράτιο κι από κει στην Κωνσταντινούπολη μετά από μια σκληρή ναυμαχία με το στόλο του Μωάμεθ. Μάθαμε ότι ο αρχιπλοίαρχος του Μωάμεθ τιμωρήθηκε σκληρά για κείνη του την απροσεξία. Τα πλοία κουβαλούσαν πολεμοφόδια και πολεμιστές, έτοιμους να υπερασπιστούν την πόλη, αν χρειαζόταν. Μια ανακούφιση για μας, μια ελπίδα για νίκη που τελικά συνθλίφθηκε... Η νέα Ρώμη, παρατημένη από τη ζήλια στην τύχη της και τις οικονομικές και ηγετικές βλέψεις της παλιάς, ήταν μοιραίο πως θα λύγιζε.

Μα, ας συνεχίσω την ιστορία μου. Το πέρασμα των τεσσάρων καραβιών στον Κεράτιο εξόργισε το Μωάμεθ, που άρχισε να μας πολιορκεί με όλο και περισσότερη λύσσα. Είχαμε όμως γενναίους πολεμιστές και καταφέραμε να τον αποκρούουμε επιτυχώς και να τον κάνουμε να νομίζει πως είμαστε περισσότεροι από κείνον, ενώ στην ουσία ήμασταν λιγότεροι από τους μισούς δικούς του. Βοηθούσαμε κι εμείς, οι γυναίκες και τα παιδιά, θυμάμαι πως τους έδινα τρόφιμα τα βράδια, ώστε να δυναμώσουν και να συνεχίσουν το έργο τους στην απόκρουση της τουρκικής εισβολής. Δε θα ξεχάσω ποτέ την τεράστια ελέπολη που, τυλιγμένη σε δέρματα βουβαλιών δυο και τρεις φορές, ώστε να μην τη διαπερνά τίποτα, πλησίαζε στα τείχη της Πόλης. Ούτε τη μανία των γενίτσαρων που λυσσασμένα οι πιο ανδρειωμένοι και εύσωμοι δεν δίσταζαν να πετούν μέσα στην τάφρο τους πιο αδύναμους για να την κλείσουν. Τέτοια λύσσα είχαν. Ο βασιλιάς μας καβάλα στο άλογό του συντόνιζε με έναν αρχοντικό τρόπο τη μάχη. Τον καμάρωνα και τον θαύμαζα συνάμα, γιατί ήξερα πόσο ανησυχούσε για την τύχη της πόλης. Δεν ήταν γραφτό το όραμα του Μωάμεθ να βγει αληθινό. Την τελευταία νύχτα που η πόλη ήταν ελληνική, οι Τούρκοι ήταν έτοιμοι να τα παρατήσουν, εξαιτίας ενός οράματος που έβλεπαν τις τελευταίες δύο νύχτες και το οποίο αποτελούσε μια

φλόγα που ερχόταν και αγκάλιαζε όλη την Κωνσταντινούπολη για ώρες ολόκληρες. Τους παρακολουθούσα με τα ίδια μου τα μάτια να μαζεύουν τις σκηνές τους. Την τρίτη όμως νύχτα, αντί η φλόγα ν' αγκαλιάσει την Πόλη, στάθηκε για λίγο από πάνω της και έφυγε μακριά. Τότε, ο Μωάμεθ είπε:

Αυτή είναι η τελευταία νύχτα που η πόλη είναι ελληνική. Εφ' όσον η φλόγα αντί να αγκαλιάσει την πόλη, έφυγε μακριά της, είναι σημάδι πως ο Θεός των άπιστων τους εγκατέλειψε. Ελάτε λοιπόν γενναίοι μου, προετοιμαστείτε καλά για αύριο. Ο Αλλάχ είναι μεγάλος και θα μας βοηθήσει να κερδίσουμε την τελευταία μάχη. Τότε, θα σας αφήσω για τρεις μέρες την πόλη να την λεηλατήσετε. Ο, τι βρείτε δικό σας, είτε άνθρωπος είναι, είτε ζώο, είτε αντικείμενο. Έπειτα, θα 'ρθω κι εγώ κι όλοι σας θα βοηθήσετε να την οικοδομήσουμε από την αρχή, να την κάνουμε πόλη άξια να φιλοξενεί εμένα, τον απόγονο του βασιλιά σας.

Αυτό ήταν. Όταν ξημέρωσε – πού να μην ξημέρωνε –, εγώ είχα πάρει μαζί μου ένα δέμα με λίγα φρούτα από τη μητέρα μου για τους στρατιώτες κι έτρεχα να τους το δώσω, ανίδη ακόμη για το χτεσινό όραμα των Τούρκων. Έφτασα στα τείχη και τότε ο ίδιος ο Ιουστινιάνης με πρόσεξε μέσα στη σύγχυση που επικρατούσε. Με σήκωσε σα να ήμουν πούπουλο, με ανέβασε στις επάλξεις και με ρώτησε τι γύρευα, καθώς και πώς με έλεγαν. Του έδωσα το δέμα της μητέρας μου κι εκείνος με πήρε για λίγο παράμερα, σα να ήθελε να μου πει κάποιο μυστικό:

–Μικρή μου... Ευαγγελία, όπως σε είπαμε, εγώ ένα θα σου πω. Πήγαινε όσο προλαβαίνεις ακόμα, μάζεψε ένα δέμα με τα απαραίτητα, κι εγώ θα σε βοηθήσω να φύγεις από δω όσο πιο σύντομα γίνεται. Τρέξε όμως, βιάσου γιατί δεν έχουμε χρόνο! Γρήγορα!

–Γιατί να φύγω, Ιουστινιάνη; Αφού ο στρατός μας αντέχει ακόμη, ποιος ο λόγος να το κάνω; Και με τι θα φύγω εξάλλου; Σάλεψε μήπως ο νους σου και μου ζητάς κάτι τέτοιο;

–Όχι, Ευαγγελία, δε θα στο έλεγα αν δεν υπήρχε λόγος σοβαρός. Όμως, κοίτα λίγο κάτω, κοίτα την κατάσταση των Τούρκων. Φαίνεσαι αρκετά έξυπνη για να καταλάβεις πως θα μας νικήσουν.

Τότε, μου είπε για τη φλόγα που έβλεπε να τυλίγει την πόλη κάθε βράδυ, εδώ και τρεις μέρες. Μου περιέγραψε τη χτεσινή νύχτα. Σηκώθηκα και είδα από τις επάλξεις των τειχών τους Τούρκους να πολεμούν και να σκοτώνουν πολύ καλύτερα από άλλες φορές. Είδα τους δικούς μας. Έλληνες και ξένους, να κείτονται είτε βαριά πληγωμένοι, ετοιμοθάνατοι που λένε, είτε ήδη σκοτωμένοι και τους Τούρκους όλο και να κερδίζουν έδαφος και να γίνονται ολοένα και πιο μανιασμένοι με κάθε καινούριο νεκρό από τη δικιά μας πλευρά.

Δε χρειάστηκε να δω περισσότερα. Κατάλαβα ότι έπρεπε να φύγω. Οι Τούρκοι θα μ' έπαιρναν δούλη, αν έμενα στην Κωνσταντινούπολη, που όλο κι έχανε δυνάμεις κι ίσως και να με σκότωναν. Είπα στον Ιουστινιάνη να με περιμένει κι έτρεξα στο σπίτι μου, έβαλα σ' ένα μποξά (μεγάλο μαντίλι που το έδεναν σταυρωτά και μετέφεραν πράγματα) λίγες σταφίδες και ξερά σύκα, τρεις εικόνες – μια της Παναγίας με το Θείο Βρέφος στην αγκαλιά, τον προστάτη μου άγιο Διονύσιο και την άγια Αικατερίνη – και μια αλλαξιά κι έφυγα. Είχαν προηγηθεί τα τελευταία λόγια που αντάλλαξα με τη μητέρα μου:

–Ευαγγελία, τι κάνεις κοπέλα μου; Ο κόσμος χάνεται κι εσύ ετοιμάζεις μπόγους να φύγεις σαν τη δειλή;

–Όχι μάνα. Είδα τον Ιουστινιάνη εκεί πάνω στα τείχη. Αυτός μ' ορμήνεψε πως πρέπει να φύγω. Έλα κι εσύ μαζί, να σώσουμε τουλάχιστον τις ζωές μας. Όλα τ' άλλα ξαναφτιάχνονται, μα μια ανθρώπινη ζωή δεν μπορεί να αντικατασταθεί ποτέ.

–Μα, κόρη μου, κοίτα πόσα πράγματα έχω εδώ. Να τ' αφήσω να μας τα πάρουν οι Τούρκοι; Ποτέ! Όσο ζω και καταλαβαίνω, δε θ' αγγίξει χέρι τούρκικο όσα φτιάξαμε με το αίμα μας ο μακαρίτης ο πατέρας σου κι εγώ. Κάτσε κι εσύ! Θα δεις, θα ηρεμήσουν τα πράγματα! Μόνο μη μου φεύγεις!

–Μάνα, σου είπα! Μη λογαριάζεις τα χρυσαφικά και τα σπίτια, με τη βοήθεια του Θεού όλα θα τα ξαναφτιάξουμε! Μια ζωή έχουμε όμως, αν τη

χαραμίσουμε, δεν μπορούμε να την πάρουμε πίσω! Έλα μαζί μου! Σε παρακαλώ, για το καλό σου!

–Θα έρθω εγώ μαζί σου. Πάω να ετοιμάσω τα πράματά μου και θα πάρω αγκαλιά και τον μικρό μας Χαραλάμπη. Ήταν η αδερφή μου η Θεοδώρα που μιλούσε. Την κοίταξα καλά-καλά. Έμοιαζε κείνη τη στιγμή πολύ πιο ώριμη από έντεκα χρονών.

–Δε θα πάτε πουθενά, θα μείνετε εδώ. Είμαι η μητέρα σας, πρέπει να με ακούσετε.

–Όχι, μητέρα. Σε σέβομαι και σ' αγαπώ, αλλά τώρα έχεις άδικο. Εγώ θα φύγω μαζί με την Ευαγγελία κι ελπίζω να φωτίσει ο Θεός το μυαλό σου και να έρθεις μαζί. Έλα, αδερφούλα. Πάμε. Έχω το Χαράλαμπο στην αγκαλιά μου, τον κρατώ γερά και δεν θα μου πέσει. Αντίο, μαμά. Μακάρι να σε ξαναδώ.

Πήρα τη Θεοδώρα από το χέρι κι αρχίσαμε να τρέχουμε γρήγορα προς τα τείχη, μην ακούγοντας τη μάνα μας, που κάτι μας φώναζε από πίσω. Φτάσαμε στον Ιουστινιάνη. Εκείνος μας έσπρωξε γρήγορα προς μια κρυφή πύλη που είχε ανοίξει μόνος του, μαζί με κάποιους έμπιστους τεχνίτες, να φυγαδεύσει κόσμο από την πόλη, προμηνύοντας το κακό που θα συνέβαινε.

Βγήκαμε έξω από τα τείχη. Τότε μας έδειξε σ' έναν μεγαλόσωμο, γεροδεμένο άντρα με ξανθά γένια και πράσινα μάτια, κι εκείνος είπε: «Ουί, ουί!» και μας έβαλε γρήγορα στο πλοίο του, που ήταν αγκυροβολημένο σε σημείο που δεν έβλεπαν οι Τούρκοι. Όταν ανέβαινα εγώ, άκουσα τον Ιουστινιάνη να μου λέει: «Καλή αντάμωση, Ευαγγελία λεβέντισσα!» κι ένα δάκρυ ξέφυγε από τα μάτια μου. Ο καλός καπετάνιος, Μαρσέλ άκουσα να τον φωνάζει ο Ιουστινιάνης, μας έγνεψε να μπούμε στο πλοίο και να καθίσουμε. Ο Ιουστινιάνης φυγάδευσε λίγα ακόμη γυναικόπαιδα κι έφυγε για τα τείχη. Ανάμεσα στα γυναικόπαιδα, η Μυρσίνη κι ο Ιωάννης. Τα ρούχα της Μυρσίνης σχισμένα, το πόδι της αιμορραγούσε βαριά κι ο Ιωάννης προσπαθούσε να σταματήσει το αίμα με ένα πανί που είχε ακουμπήσει πρόχειρα πάνω του. Μου είπε πως η Μυρσίνη πήγε να πολεμήσει, μα ένας άπιστος τη χτύπησε στο πόδι σχεδόν αμέσως, πως εκείνη πρόλαβε να του χώσει το μαχαίρι που κρατούσε στην καρδιά του και να τον σκοτώσει, πριν λιποθυμήσει. Γονάτισα δίπλα της κι άρχισα να της χαϊδεύω τα μαλλιά, ενώ εκείνη κατάφερε να ανοίξει τα μάτια της

για λίγο. Τότε ο καπετάν Μαρσέλ την πρόσεξε, αφού μέχρι τότε ήταν στο κατάστρωμα κι έδινε διαταγές στο πλήρωμά του για να σαλπάρουμε. Την πήρε και την πήγε στο πρόχειρο ιατρείο του πλοίου, μήπως καταφέρει να κάνει κάτι. Εγώ, ο Ιωάννης, η Θεοδώρα, ως κι ο μικρός Χαράλαμπος, είχαμε τρελαθεί από την αγωνία. Όταν μας την έφερε, με δεμένο και καθαρισμένο το πόδι και ανακουφιστήκαμε κι οι δυο, τότε μόνο θυμήθηκα να κοιτάξω κατά το Βόσπορο, να δω για τελευταία φορά την Κωνσταντινούπολη.

Δε θα το ξεχάσω ποτέ αυτό που είδα. Τους Τούρκους να ορμούν μέσα στην πόλη, από μια αφύλαχτη καθώς φαίνεται πύλη και μια φωνή που έφτανε ως τ' αυτιά μου, δεν ήμασταν εξάλλου και πολύ μακριά. Η πόλη Εάλω! Η πόλη πάρθηκε! έλεγε αυτή η φωνή. Ήταν μεσημέρι, Τρίτη 29 Μαΐου 1453. Η Κωνσταντινούπολη έπαψε πια να είναι ελληνική. Κι άρχισε ο στεναγμός των κατοίκων – πολλών δυστυχώς – που είχαν μείνει στην πόλη. Οι Τούρκοι τους λεηλάτησαν, τους έπιασαν αιχμαλώτους, τους βασάνισαν, όπως θα μου έλεγε η Ασήμω, για τα περασμένα χρόνια, αφού το έσκασε κρυφά από την Πόλη και την συνάντησα στα προσφυγικά στη Λήμνο.

Δάκρυα κυλούν από τα μάτια μου τούτη τη στιγμή. Νιώθω το χέρι της Θεοδώρας πάνω μου.

–Μην κλαις, Ευαγγελία μου. Πάλι με χρόνια με καιρούς, πάλι δικά μας θα 'ναι...

Ναι, αγαπημένη μου αδερφή. Κι όσο κι αν λυπάμαι που έπεσε η θεική τούτη πόλη σε άπιστα χέρια, νιώθω και περήφανη. Γιατί ήμουν κι εγώ εκεί κι έδωσα τη δική μου μάχη. Μακάρι στον ξένο τόπο που θα πάμε να βρούμε ένα καλύτερο μέλλον. Δίχως να ξεχάσουμε τις ρίζες μας, δίχως να ξεχάσουμε τούτο το χρέος που πρέπει να δώσουμε, δαυλό αναμμένο στα παιδιά μας. Να ξέρουν πως η Βασιλεύουσα περιμένει την ανάσταση της από τα παιδιά της. Ίσως, για να λέμε μια αλήθεια, ίσως να 'ναι καλύτερα που χάθηκε, γιατί δίνει την ευκαιρία σε μας, τα παιδιά της, να σκορπίσουμε παντού το φως της. Γιατί η Πόλη δεν είναι τα κάστρα της, αλλά ο πολιτισμός και η Ρωμιοσύνη της, γιατί η Πόλη είμαστε εμείς, είναι το Φως και οι Ιδέες της. Είναι μέσα της ο Χριστός, που γυρεύει την ανάσταση....

Ένας δάσκαλος και ένα βιβλίο - Ζωής Σπαθούλα (Γ΄ Βραβείο)

Έχω την τιμή να είμαι μέλος της Σουηδικής Ακαδημίας, εδώ και δεκαεπτά χρόνια, στην επιτροπή απονομής των Νόμπελ ειρήνης. Έχω δει πολλές υποψηφιότητες και έχουν περάσει από τα χέρια μου, πολλοί φάκελοι σπουδαίων ανθρώπων που θα άξιζαν και με το παραπάνω να βραβευτούν. Βέβαια πριν ψηφίσω υπέρ κάποιου υποψηφίου για Νόμπελ, κάνω τόσο λεπτομερή έρευνα για τη ζωή και το έργο του, ώστε τα υπόλοιπα μέλη της επιτροπής μου λένε ότι καθυστερώ, ότι είμαι αναποφάσιστη και πως πρέπει να ψηφίζω, όπως εκείνοι. Χαίρομαι όμως όταν βλέπω πολλούς φακέλους με υποψηφιότητες, αν και αυτό για μας σημαίνει περισσότερες ώρες δουλειάς για έρευνα και αξιολόγηση. Χαίρομαι μάλιστα ακόμη περισσότερο, όταν δεν προσπαθεί κανείς εκτός επιτροπής να επηρεάσει τις αποφάσεις μας. Προσωπικά σε μένα, αυτό δεν έχει συμβεί ποτέ μέχρι σήμερα, διότι αμέσως θα αποκάλυπτα το όνομά του στον τύπο.

Φέτος μας έφεραν πάλι αρκετά έργα υποψηφίων για να έχουμε καλύτερη εικόνα και να βγάλουμε μια απόφαση, όσο γίνεται πιο δίκαιη. Ειδικά μάλιστα όταν πρόκειται για Νόμπελ ειρήνης, η υπόθεση είναι πολύ σημαντική και ιδιαίτερα σοβαρή, γιατί αυτός που θα βραβευτεί θα είναι και επισήμως πρότυπο για όλο τον κόσμο και κυρίως για τα μικρά παιδιά σε κάθε γωνιά της γης. Άρα η ευθύνη μας είναι μεγάλη.

Τη φετινή χρονιά μου τράβηξε αμέσως την προσοχή ένα περίεργο όνομα, που προτάθηκε στην επιτροπή, Μαλάλα Γιουσαφζάι. Στην αρχή νόμισα ότι πρόκειται για τραγουδίστρια που με το έργο της θα είχε φέρει πιο κοντά δυο ή περισσότερους λαούς. Στη φωτογραφία όμως είδα ένα μικρό, μελαμψό, συμπαθέστατο, γλυκό κοριτσάκι, είχα μεγάλη περιέργεια να δω τι έκανε. Άνοιξα το βιβλίο που η Μαλάλα είχε γράψει. Αναρωτήθηκα: «Τόσο μικρή και πρόλαβε να γράψει και βιβλίο. Μπράβο...». Άνοιξα το βιβλίο και έμεινα άφωνη. Ξεκινούσε με τη φράση «Ένας δάσκαλος και ένα βιβλίο μπορούν να

αλλάξουν τον κόσμο. Το φωνάζω δυνατά στην πατρίδα μου, αλλά κάποιιοι μου κλείνουν το στόμα». Παρακάτω τόνιζε την αξία της μόρφωσης και του σχολείου, αλλά και το ρόλο ενός και μόνο σοφού, φωτισμένου, εργατικού και γενναίου δασκάλου, όπως αυτός που είχε την τύχη να τη διδάξει τα πρώτα γράμματα. Αυτός αποτέλεσε ζωντανή έμπνευση για την Μαλάλα, αφού αγωνιζόταν να μεταδώσει σ' όλα τα παιδιά του φτωχού χωριού γνώσεις με ουσιαστικά ανύπαρκτα μέσα, χωρίς βιβλία, χωρίς τετράδια, αλλά με πολύ κέφι και αγάπη. Η Μαλάλα έγραφε ότι αισθανόταν τυχερή και εκείνη και τα άλλα παιδιά του χωριού, παρόλο που χρειαζόταν να περπατήσει νηστική δύο ώρες για να πάει στο σχολείο. Μάλιστα πολλά παιδιά καθημερινά λιποθυμούσαν μέσα στην τάξη από την πείνα και ο δάσκαλος έψαχνε να βρει κάτι φαγώσιμο να τους φέρει για να τα τονώσει. Σπάνια όμως και εκείνος έβρισκε κάτι να τους φέρει. Τον έβλεπαν τα παιδιά να πεινάει και εκείνος, παρόλο που ποτέ δεν το έδειχνε!

Στενοχωρήθηκα, αλλά δεν απόρησα καθόλου, γιατί γνωρίζω την απόλυτη φτώχεια που υπάρχει σε πολλές, «αναπτυσσόμενες» δήθεν χώρες. Δεν επιτρέπεται εκεί όχι μόνο η μόρφωση, αλλά ούτε και η επιβίωση! Για να φοιτήσει ένα παιδί στο σχολείο χρειάζονται χρήματα, περίπου τριάντα ευρώ το χρόνο, ποσό υπερβολικό γι' αυτούς τους ανθρώπους. Εξάλλου το μεροκάματό τους, όταν βρουν δουλειά, είναι περίπου ένα ευρώ την ημέρα!

Εξακολουθούσα όμως να αναρωτιέμαι τι σπουδαίο είχε κάνει η Μαλάλα για να της δώσουμε το βραβείο ειρήνης. Συγκλονίστηκα. Το κοριτσάκι αντιστάθηκε στους Ταλιμπάν. Όποιος έχει ταξιδέψει σε μουσουλμανικές χώρες ξέρει την σκληρότητα αυτών των ανθρώπων, οι οποίοι έχουν την συνήθεια να τιμωρούν σκληρά και άμεσα όποιον τολμά να διαφωνήσει μαζί τους. Η Μαλάλα μπήκε στην μέση όταν οι Ταλιμπάν ήρθαν στο σχολείο της και τραβούσαν με τη βία τα κορίτσια για να τα βγάλουν έξω. Εκείνοι, χωρίς δεύτερη σκέψη, την πυροβόλησαν στο κεφάλι. Θεωρούσαν αδιανόητο ότι τα κορίτσια πηγαίνουν σχολείο. Τα θέλουν κλεισμένα μέσα στο σπίτι να κάνουν δουλειές. Αυτό ήθελαν και για την Μαλάλα.

Ευτυχώς η Μαλάλα έζησε. Στάθηκε τυχερή μέσα στη μεγάλη ατυχία της. Η σφαίρα σφηνώθηκε όμως στο κεφάλι της και χρειάστηκαν να γίνουν πολλές εγχειρίσεις για να της αφαιρεθεί. Μάλιστα το κορίτσι μεταφέρθηκε στην Αγγλία σε ειδικό νοσοκομείο και χρειάστηκε πολλούς μήνες για να γίνει καλά. Μπόρεσε να περπατήσει και να μιλήσει αφού οι γιατροί κατάφεραν να αποκαταστήσουν τις βλάβες που δημιούργησε η σφαίρα.

Οι Ταλιμπάν πέτυχαν να δημιουργήσουν ένα παγκόσμιο κήρυκα μόρφωσης και παιδείας. Από τότε, η Μαλάλα προσκαλείται σε πάρα πολλές χώρες, όχι τόσο για να πει την ιστορία της αλλά για να τονίσει την αξία της μόρφωσης και του σχολείου. Δείχνει σε όλους πως το σχολείο φωτίζει το νου του ανθρώπου, του διδάσκει αξίες και τον μαθαίνει να αντιστέκεται στην αδικία του ισχυρού. Η πνευματική δύναμη που δίνει το σχολείο είναι ανώτερη από την σωματική δύναμη των Ταλιμπάν και καθενός που νομίζει ότι μπορεί με το ζόρι να επιβάλει στους άλλους αυτό που θέλει ο ίδιος. Η ανθρωπότητα σήμερα έχει ανάγκη από ανθρώπους σαν τη Μαλάλα, έτοιμους να θυσιάσουν γι' αυτά που πιστεύουν, έτοιμους να βάλουν το σώμα τους ως ασπίδα για να προστατεύσουν τους συνανθρώπους τους. Η Μαλάλα έγινε ένα «κύτταρο ειρήνης» σε έναν κόσμο σκληρό και απάνθρωπο. Έδειξε ότι για να γίνει ειρήνη στον κόσμο πρέπει να έχουμε πρώτα ειρήνη στην ψυχή μας· μάλιστα το κορίτσι δεν κράτησε καμία κακία στους παραλίγο δολοφόνους της! Έχω χρέος, είπε, να φωνάξω μέχρι εκεί που μπορεί να ακουστεί η φωνή μου ότι το σχολείο είναι προϋπόθεση της ειρήνης. «Όπου ανοίγει ένα σχολείο σταματάει ένας πόλεμος. Ένας δάσκαλος και ένα μόνο βιβλίο είναι τα εργαλεία για να αλλάξουμε τον κόσμο. Δεν χρειάζονται ούτε οι ψηφιακές τεχνολογίες, ούτε τα οικονομικά σχέδια των ισχυρών, που τελικά ωφελούν μόνο τους ίδιους».

Για όλους αυτούς τους λόγους πρότεινα την Μαλάλα Γιουσαφζάι να βραβευτεί με το Νόμπελ ειρήνης και την ψήφισα ανεπιφύλακτα. Όταν όμως βγήκαν τα αποτελέσματα της επιτροπής είδα ότι η Μαλάλα είχε πάρει μόνο μία ψήφο, τη δική μου! Μάλλον χρειάζονται αρκετά χρόνια ακόμα για να καταλάβει η ανθρωπότητα τον απλό αλλά σοφό λόγο της «Ένας δάσκαλος και ένα βιβλίο αρκούν για να αλλάξουν τον κόσμο». Τουλάχιστον τώρα ξέρουμε τι πρέπει να ψάχνουμε.

Διήγημα για την πράσινη γραμμή στην Κύπρο - Κυριάκου Σοφοκλέους (Α΄ Έπαινος)

Η νύχτα έπεφτε και το σκοτάδι άρχισε να σκεπάζει την περιοχή. Το αμυδρό φως του ήλιου, που άφηνε τα σκίπτρα του για να δύσει, προσπαθούσε μάταια να φωτίσει τα ερείπια και τα μισογκρεμισμένα σπίτια της πράσινης γραμμής. Όλα εκεί θύμιζαν πόνο, οδύνη και ξύπνησαν μνήμες του παλαιότερου ξεριζωμού. Όλα φώναζαν την αποφράδα εκείνη μέρα που η τούρκικη μπότα πάτησε την πατρίδα του, πήρε το σπίτι του. Και εκείνη η γραμμή, την οποία τώρα αγνάντευε από το άλλο μισό μέρος της Κύπρου, έμεινε να του θυμίζει όλα όσα έκλεισε πίσω από εκείνα τα συρματοπλέγματα: Τις μνήμες του, τις θύμησες, την περιουσία του, την ευτυχία του.

Αυτά συλλογιζόταν όταν πήρε τη μεγάλη απόφαση: Να πατήσει στην απέναντι όχθη, να αναπνεύσει για λίγο λεύτερο αέρα, να πάρει μια φούχτα γης, να τη σφίξει στα πονεμένα του στήθη και να νιώσει τη χαρά της πατρογονικής ζεστασιάς. Για λίγο θα ήταν, θα τρύπωνε πίσω από τα συρματοπλέγματα, θα τα πηδούσε, θα τους ξέφευγε. Και μετά θα επέστρεφε. Ήθελε να νιώσει λίγο άνθρωπος, πριν σφαλίσει τα μάτια του, έπρεπε να ξεπετάξει από πάνω του όσα τον βάραιναν, να νιώσει τη χαρά της παλικαριάς, την τόλμη, τη διεκδίκηση όσων του ανήκουν. Έτσι και έκανε. Το βράδυ, όταν η πόλη κοιμόταν, όταν ακόμη και οι φρουροί της γραμμής είχαν αρχίσει να σφαλούν τα μάτια από τον κάματο της μέρας, πήρε τη μεγάλη απόφαση: κρύφτηκε πίσω από τη στρατιωτική πόλη και κρυφά τρύπωσε στην πράσινη γραμμή. Ο άλλος δεν έλεγε να σφαλίσει τα μάτια εκείνο το βράδυ. Στριφογυρνούσε στη σκοπιά σαν μανιασμένος και σκεφτόταν όλα όσα άφησε πίσω του, στη χώρα του για να έρθει σε τούτο το νησί και να φυλάει τη γη που οι πρόγονοί του κατέκτησαν με τη δύναμη των όπλων. Λίγο πιο πέρα από την πράσινη γραμμή φύλαγε το δικό του μέρος νευρικά και κάθε τόσο ξεπετιόταν ανάστατος και θυμόταν τη μάνα, τη γυναίκα και τα παιδιά του. Και όταν τον είδε να ξετρυπώνει από την πράσινη γραμμή σαν φίδι που ελίσσεται προσπαθώντας να πλησιάσει πονηρά προς το θήραμα του θόλωσε. Άρπαξε

το περίστροφο από τη στρατιωτική ζώνη, σήκωσε το όπλο, έστρεψε την κάννη προς το μέρος του πρώτου και πυροβόλησε. Δεν ήξερε γιατί το έκανε. Είχε μάθει να μισεί την ιδέα του εχθρού, του είχαν τοποθετήσει ένα μηχανάκι στο μυαλό, που του φούντωνε αισθήματα μίσους και απέχθειας προς τον άλλο. Ο πρώτος, σωριάστηκε στο έδαφος και το πρόσωπο του ήταν πνιγμένο στο αίμα. Ο άλλος έσκυψε, γονάτισε στο χώμα και κοίταξε το πρόσωπό του. Τότε ήταν που κάτι άστραψε μέσα του, σαν αστραπή, σαν θεϊκό φως που σκίζει το σκοτεινό ουρανό. Κάτι ένιωσε, ένα μικρό σκίρτημα, η καρδιά του άρχισε να πάλλεται σε πιο έντονους ρυθμούς. Είναι κι αυτός άνθρωπος. Έχει κι αυτός μια μάνα, να προσεύχεται τις νύχτες γι' αυτόν, μια αγαπημένη γυναίκα ν' αναμένει να του δώσει όλη την αγάπη του κόσμου, παιδιά που λαχταρούν τη στοργική του αγκαλιά. Κι αυτός τον σκότωσε. Κάτι σαν χαμόγελο διακρινόταν στο πρόσωπο του πρώτου. Τι να ήθελε άραγε και πέρασε αυτή την καταραμένη γραμμή; Αυτή τη γραμμή που χωρίζει σύνορα, ψυχές, ανθρώπους, συναισθήματα; Που διαχωρίζει το εμείς από το εσείς; Που μας καταντά φονιάδες; Εμάς που το μόνο που περιμένουμε ήταν ένα πιάτο ζεστό φαγητό στο οικογενειακό τραπέζι; Έσκυψε και σκέπασε με τα χέρια το πρόσωπό του. Συγχώρα με αδελφέ μου, δεν ήθελα να σε σκοτώσω, με έμαθαν να σε μισώ, όμως... όμως εγώ δεν ήξερα, τώρα ξέρω.... Πάρε τη δική μου ζωή, όμως άνοιξε τα σφαιλισμένα σου μάτια, πρέπει να ζήσεις για να ζήσω κι εγώ. Εκείνη η νύχτα ήταν σημαδιακή για τον Τούρκο στρατιώτη. Μόλις είχε δει το νόημα της ζωής: ότι όλοι είναι άνθρωποι ανεξαρτήτως πολιτικών σκοπιμοτήτων και ότι ο πόλεμος διαβρώνει και εξαχρειώνει τον άνθρωπο. Η ζωή του στρατιώτη μόλις είχε τελειώσει με την αφαίρεση της ζωής του άμοιρου πατριώτη.

Στο χείλος της καταστροφής - Δημητρίου Ντάρα (Β΄ Έπαινος)

Μάρτιος, 2061. Πολυκοσμία, οχλαγωγία και ένα συνονθύλευμα εκνευρισμένων και συνάμα αλλαζονικών χαρακτήρων... Ο συριγγμός του

κλεισίματος των θυρών και ξαφνικά, σιωπή... Μια απόκοσμη, νεκρική σιωπή και το ηχογραφημένο μήνυμα για την επόμενη στάση να τη σπάζει για λίγα δευτερόλεπτα πριν να κατακλύσει ξανά το λεωφορείο. Πόσο αδύναμος και αδρανής αλήθεια, μπορούσε κάποιος να αισθανθεί μέσα σε αυτή την απόγνωση, με τον αέρα της εξαθλίωσης να είναι σχεδόν απτός σε αυτόν τον περιορισμένο χώρο. Και πόσο δύσκολο θα ήταν για τον καθένα, να λυτρωθεί από αυτόν το αιώνιο λήθαργο και να λάβει δράση, έχοντας βιώσει αυτά που ο όλος κόσμος υπέμεινε τα τελευταία χρόνια.

Αυτές οι σκέψεις ταλάνιζαν το μυαλό του Παύλου, καθ' όλη τη διαδρομή του μέσα από την πόλη. Πώς είχαν φτάσει εκεί που ήταν, τη στιγμή που, όπως είχε μάθει, παλιότερα υπήρχαν μόνο υποσχέσεις για πρόοδο, ανάπτυξη και ένα πιο βιώσιμο μέλλον; Τι είχε φταίξει πια και που αυτή η πορεία και η προσπάθεια είχαν ναυαγήσει; Η πικρία που κυριαρχούσε μέσα του δεν είχε μέτρο... ποια βδελυγμία, ποιο μίσος μπορούσε να νιώσει ένας άνθρωπος για τον ίδιο τον άνθρωπο, την ίδια τη φυλή του. Παρ' όλα αυτά, εκείνος ήταν κάτι παραπάνω από πεπεισμένος ότι είχε δίκιο να νιώθει έτσι. Και τα μάτια του, τα κάποτε λαμπερά, αλαβάστρινα άστρα στο πρόσωπο του, τώρα σπίθιζαν αντικατοπτρίζοντας τον συναισθηματικό του κόσμο, όντας φορτισμένα και γεμάτα ένταση με την αγωνία που παλλόταν στις φλέβες του.

Ένα ανατριχιαστικό σκλήρισμα, τα φρένα του λεωφορείου, τον επανέφεραν στην επιφάνεια. «Πού θα πας ρε άνθρωπε, δε βλέπεις ότι περνάω; Αυτοί είστε σήμερα όμως!», ακουγόταν η φωνή ενός πεζού έξω στο δρόμο, ο οποίος αποφάσισε να αποβάλει το θυμό του στον οδηγό. Στο μεταξύ, είχαν ήδη φτάσει πολύ μακριά, στις εργατικές κατοικίες, πολύ πιο πέρα απ' όσο ήθελε εκείνος να πάει, αλλά δεν τον ένοιαζε. Τι κι αν η κεντρική πλατεία που ήταν ο προορισμός του, βρισκόταν ήδη αρκετά τετράγωνα πίσω του, ο ίδιος ήθελε απλά να βυθιστεί στον κόσμο του, να ξεφύγει απ' αυτή την γεμάτη πόνο ανθρώπινη πραγματικότητα. Και πραγματικά, βαθιά μέσα του γνώριζε πως ήταν αξιολύπητο το γεγονός ότι σαν άνθρωπος, είχε κι αυτός επιτρέψει να οδηγηθούν σταδιακά σ' αυτήν την κατάσταση.

Ο Παύλος όμως δεν ξεχνούσε τις ιστορίες που είχε ακούσει από τον πατέρα του για τα δικά του νιάτα, ιστορίες γλυκανάλατες, στολισμένες με το άκουσμα του αγαπημένου του κομματιού στο πιάνο και την έντασή του να αυξομειώνεται κατά τον ίδιο τρόπο με τις καμπές της ιστορίας. Η πανάκεια όλης της οικογένειας στην κρίση ήταν πάντοτε εκεί, στη μουσική, αφού ήλπιζαν όλοι να ταξιδέψουν, έστω και για λίγο, μακριά από τη γεμάτη ατελέσφορο κόπο ζωή τους. Όταν λοιπόν, ήταν η στιγμή κατάλληλη, ο πατέρας του, με έναν τόνο αφηγηματικό που εξέπεμπε ένα πάθος ζωής, μιλούσε με συγκίνηση για μια δύσκολη, αλλά ωραία με το δικό της τρόπο να ζήσει κανείς κοινωνία. Εκεί, κι ενώ κυριαρχούσε η αποξένωση και ο υπερκαταναλωτισμός, διατηρούσε τη δική της ομορφιά μέσα στην καθημερινή ζωή. Είτε γινόταν λόγος για μια εκδρομή στη φύση ή για οτιδήποτε πέρα από τη ρουτίνα της καθημερινότητας, η ελπίδα ήταν πάντα φωλιασμένη στις καρδιές των ανθρώπων, που πιάνονταν από μικρά ασήμαντα πράγματα για να δικαιολογηθούν οι ίδιοι. Σιγά σιγά όμως, ο ανταγωνισμός για την κυριαρχία στις κοινωνικές τάξεις του κόσμου, ο άνισος αγώνας αυτός που στη σημερινή εποχή είχε μετατραπεί σε μια χαμένη μάχη για επιβίωση, έφερε αναπάντεχα αποτελέσματα στη ζωή των ανθρώπων.

Ωρες ατελείωτες συζητούσαν για όλα αυτά, τα περιβαλλοντικά προβλήματα που απλώς ήταν δευτερεύουσας σημασίας για τον κόσμο, το πόσο εγωιστές κατέληξαν να γίνουν οι άνθρωποι και πόσο τραγικό ήταν που, μετά από όλα αυτά, κανείς δε μόνονιασε, κανείς δεν ήρθε κοντά στον άλλον να παλέψουν μαζί για το δικαίωμα στη ζωή, αλλά επιδόθηκαν σε έναν αγώνα κατάκτησης των εναπομεινάντων πόρων... κι έτσι χάθηκε κι η ανθρώπινη αξιοπρέπεια, το τελευταίο ιδανικό που είχε απομείνει.

Ήταν τόσο έντονος, μάλιστα, ο τρόπος που ο πατέρας του τα αφηγούταν όλα αυτά μέσα από την καθημερινή ζωή, που επισφράγιζε με έναν πολύ ιδιαίτερο τρόπο την προτροπή του για δράση και το – κατά γενική ομολογία – διακριτικό πάθος του για την αναρχία και την αντίσταση.

–Αν είναι να χάσω, θέλω να χάσω με τους δικούς μου όρους, έλεγε χαρακτηριστικά και ο Παύλος είχε φυλάξει αυτά τα λόγια και τα έκανε ιδεώδες στη ζωή του.

Το συμπέρασμα που είχε βγάλει τότε, ήταν πολύ απλοϊκό, απόρροια της άγνοιας της παιδικής του ηλικίας, όμως είχε μια κρυφή σοφία τελικά: καταδείκνυε με το δικό του τρόπο το χαρακτήρα και τη στάση των ανθρώπων που τους είχαν οδηγήσει σε αυτήν την καταστροφή. Καταστροφή σε κάθε έκφανση της κοινωνίας μας φυσικά: με την οικολογική καταστροφή να φέρνει την οικονομική φαλκίδευση και η οικονομική φαλκίδευση με τη σειρά της την κοινωνική εξαχρείωση. Και η κοινωνική εξαχρείωση... σήμανε το τέλος της κυριαρχίας του ανθρώπινου γένους.

Ήταν όμως πράγματι αυτό που είχε σκεφτεί τότε που έκανε τους ανθρώπους απερίσκεπτους, μονόφθαλμους και αλαζονικούς. Ήταν το προσωπικό συμφέρον, αυτή η άκυρη παρακαταθήκη για την προσωπική επιτυχία που τους είχε μετατρέψει σε πιστούς υπηρέτες του, ικανούς να κινήσουν ουρανό και γη για να το ικανοποιήσουν. Όσο ενθυμόταν το σχολείο όμως, τόσο πιο πολύ εκνευριζόταν με τον ίδιο του τον εαυτό, αφού ποτέ δεν μπήκε, όπως άλλωστε όλοι τότε, στον κόπο να υιοθετήσει σαν στάση ζωής τις πληροφορίες που έπαιρνε και να σκέφτεται οικουμενικά κι όχι σαν μονάδα. Τώρα καταλάβαινε τι εννοούσαν οι δάσκαλοί του όταν έκαναν αυτές τις χρυσές μικρές παρενθέσεις στο μάθημα: Η καταστροφή μπορούσε να ξεκινήσει με μια κίνηση, όπως, για παράδειγμα, το να αφήσεις το νερό να ρέει ενώ δεν το χρειάζεσαι. «Πόσο κακό θα μπορούσες να προξενήσεις, δαπάνη 1 λίτρου το χρόνο;», θα έλεγαν οι περισσότεροι. Τι κι αν ήταν, όμως, στο σύνολο 1 λίτρο νερού δαπάνη ~ 2 δισεκατομμύρια άνθρωποι; Σταδιακά, αυτή η απλή κίνηση θα γινόταν συμπεριφορά και θα σε χαρακτήριζε. Και η συμπεριφορά, θα γινόταν μοίρα, μοίρα όχι μόνο δική σου, αλλά όλης της γενιάς σου. Μόνο που εκείνη την εποχή κανείς δε μπορούσε να δει αυτή τη μεγάλη εικόνα, να ερμηνεύσει το συνολικό πρόβλημα επαρκώς και να λάβει κατάλληλη δράση. Οπότε, όταν το αντιλήφθηκαν ως φυλή, σαν να μην είχαν μάθει τίποτα από την ίδια την ιστορία τους, ήταν πολύ αργά: η φύση είχε ήδη επαναστατήσει.

Άξαφνα, το λεωφορείο σταμάτησε, και η τραχιά φωνή ανακοίνωσε από το megάφωνο ότι βρίσκονταν στο τέλος της διαδρομής. Ουδέποτε ο Παύλος κατάλαβε πότε είχαν αποβιβαστεί οι υπόλοιποι επιβάτες· πάντα αυτό πάθαινε όταν εμπλεκόταν σε αόριστες ενδοσκοπήσεις («φιλοσοφικού χαρακτήρα», όπως θα έλεγαν οι δικοί του). Με μια δεύτερη σκέψη όμως, αποφάσισε ότι δεν τον ένοιαζε. Όπως εκείνοι εγκατέλειψαν τη γενιά και το μέλλον του, έτσι θα τους εγκατέλειπε κι εκείνος, θα γινόταν ακτιβιστής, συνδικαλιστής, όπως ο πατέρας του και θα πολεμούσε για τα ιδανικά και τα πιστεύω του. Ακουγόταν πράγματι σαν ένα αφελές παιδικό όνειρο, όμως βαθιά μέσα του γνώριζε πως οι ακραίοι καιροί, απαιτούν τέτοιου είδους ακραία μέτρα. Κι αν τελικά έπεφτε και εκείνος, θα γνώριζε έστω για λίγο τον αέρα της ανεξαρτησίας, δε θα γινόταν θύμα αυτού του άδικου συστήματος.

Ήταν αυτή η ιδέα άλλωστε που του έδινε κουράγιο να συνεχίσει να περπατά, να πηγαίνει μπροστά. Πλέον, είχε αποβιβαστεί, περπατώντας στο κρύο, αποφασισμένος να μην παραδοθεί στη χειραγώγηση από τους αριστοκράτες εξουσιαστές ή βιομηχάνους, αλλά να παλέψει για τον εαυτό του. Τώρα που ξέφυγε από την αποπνικτικά κλειστή ατμόσφαιρα του λεωφορείου, μπορούσε να σκεφτεί πολύ πιο καθαρά. Παρατηρούσε τα εγκαταλελειμμένα σπίτια με τις παρατημένες αυλές και όλους αυτούς τους χώρους που έμειναν αναξιοποίητοι μετά τη συγκέντρωση των βιομηχανιών στα προάστια... Πυρηνικοί αντιδραστήρες και πάμπολλα άλλα εργοστάσια καταλάμβαναν πλέον το μερίδιο γης που κάποτε άνηκε σε αγρούς, πράσινα μεγάλα λιβάδια και πυκνά δάση, αιώνιοι φύλακες της χλωρίδας και της πανίδας που όμως υπέκυψαν στον αγώνα της επιβίωσης. Και ο άνθρωπος να επιδεικνύει την πλαστή εξουσία του με αυτόν ακριβώς τον τραγικό τρόπο, δείχνοντας τη δύναμή του, τη δύναμη που απέκτησε μέσω των μηχανών, ενάντια στη φυσική ροή των πραγμάτων. Λουλούδια και άγρια ζώα υπήρχαν πλέον, μόνο στις προφορικές διαδόσεις των παππούδων και αν τύχαινε, σε κάποιο από τα βιβλία που διέθεταν τα παλαιοπωλεία.

Κοντοστάθηκε μόνο για λίγο, έχοντας περπατήσει αρκετά χιλιόμετρα, να παρατηρήσει την εικόνα του εαυτού του, σε έναν μισοσπασμένο καθρέφτη πίσω από μια παλιά βιτρίνα. Από τότε που οι γονείς του ζούσαν έως και

σήμερα, αν και δεν είχε περάσει πια τόσοσ καιρός, είχε αλλάξει δραματικά πολύ. Τα άλλοτε σε παστρικό βαθμό καθαρά ρούχα του είχαν τώρα κουρελιάσει, ενώ ο ίδιος ήταν πιο αδύνατος από ποτέ. Είχε χάσει τη λάμψη του, όπως θα έλεγε, και ο ίδιος γνώριζε τη δεινή κατάσταση που βίωνε. Στην ηλικία των 14, έμοιαζε περισσότερο με άνθρωπο στα τελευταία του παρά με παιδί, αλλά η ζωή τον είχε μάθει να αντέχει τις δυσκολίες και να αντιμετωπίζει ό,τι του εμφανιζόταν εμπρός του.

Μπορούσε να διακρίνει τώρα, με μεγάλη σιγουριά, τα αδιάκριτα βλέμματα των συμπολιτών του, άνθρωποι που όμως ήταν κι εκείνοι σε παρόμοια κατάσταση με τον ίδιο. Ο πατέρας του τον είχε μάθει να μη δίνει σημασία στους άλλους, πάντα να κυνηγά το πάθος του, όμως για πόσο ακόμα θα κρυβόταν πίσω από το παιδικό προσωπίο του πριν να δράσει, να αγωνιστεί για ένα καλύτερο αύριο; Είχαν άλλωστε όλοι χάσει την υπόστασή τους, ιδιαίτερα αφού οι ίδιοι που επέλεξαν την εγκαθίδρυση αυτής της κοινωνικής μορφής, με τα απέραντα αστικά κέντρα και τους πολίτες υποχείρια του συμφέροντος, τώρα να βγάζουν τους εαυτούς τους εκτός αυτού του πεδίου. Αλήθεια, για πόσο ακόμα θα κρύβονταν πίσω από το να κατηγορούν τους άλλους;

Ξάφνου, άρχισε να τρέχει. Να τρέχει με όλη του τη δύναμη, όση ανάσα του είχε απομείνει για να ξεφύγει από τον κλοιό των ανθρώπων που είχαν μαζευτεί γύρω του στο δρόμο. Δεν άντεχε άλλο να γνωρίζει μόνο εκείνος την αλήθεια. Ένιωθε πολύ περίεργα. Ζούσε μια από τις λίγες στιγμές όπου δεν μπορείς να συμφιλιωθείς με τον ίδιο σου τον εαυτό, τις στιγμές όπου θες να κάνεις κάτι μεγάλο, αλλά δεν έχεις τη δυνατότητα αυτή μόνος σου. Την ενόχληση των στριμωγμένων πολιτών ακολούθησαν κάποια ανήσυχα «Που πάει ο μικρός;», αλλά δεν τους άκουγε. Η απόφασή του είχε παρθεί προ πολλού και τώρα ήταν ακόμη πιο εύκολο να την ακολουθήσει, αφού δε χρειαζόταν να αναρωτιέται πια. «Εντολή-Εκτέλεση» ήταν η πολιτική που προσπαθούσε το κοινωνικό τους σύστημα να τους περάσει κι αυτό θα έκανε. Όμως τις εντολές θα τις έδινε ο ίδιος και μόνο αυτός.

Οι δρόμοι διαδέχονταν βιαστικά ο ένας τον άλλον σταδιακά, οι λεωφόροι έδωσαν τη θέση τους σε οδούς, οι οδοί σε πεζοδρόμους και οι πεζόδρομοι σε

σοκάκια που ολοένα και στένευαν περισσότερο. Ο Παύλος γνώριζε τι ήθελε να βρει και προχωρούσε χωρίς φόβο· ταυτόχρονα όμως σκεφτόταν και τι θα έλεγαν οι δικοί του αν γνώριζαν τι πρόκειται να έκανε. Όχι, δεν έπρεπε να ανησυχούσε γι' αυτό. Η θέλησή του ήταν πάντα μεγαλύτερη από την ανησυχία του για την έκβαση των αποφάσεών του. Έπρεπε να δράσει και έπρεπε να το είχε κάνει από χρόνια. Αδικαιολόγητο λάθος του να είναι απαθής σε όσα συνέβαιναν γύρω του.

Καθώς έστριβε γρήγορα στο διάκενο ανάμεσα σε δύο σειρές πετρόχτιστων σπιτιών εντόπισε αυτό που έψαχνε. Μια ομάδα νέων με περίεργη αμφίεση και ύφος σοβαρό· ήταν η πλέον ανεπίσημη Αντίσταση του έθνους και ίσως η τελευταία ελπίδα του να λυτρωθεί απ' την απάθειά του. Αν και ο συγκεκριμένος «θεσμός», αν μπορεί να χαρακτηριστεί έτσι, είχε παρεξηγηθεί κάπως, με την Αντίσταση να απαρτίζεται από συμμορίες αμφιβόλου σκοπού, ο ίδιος δε μπορούσε παρά να θαυμάζει το έργο και την αυτοθυσία τους στη μεγάλη εικόνα της κοινωνίας τους. Ήταν ώρα να ακολουθήσει το πεπρωμένο του, όπου κι αν θα τον οδηγούσε αυτό.

Πριν να προχωρήσει και γνωρίζοντας πόσο κοντά στην κρίσιμη καμπή της ζωής του αυτή βρισκόταν, έκλεισε για λίγο τα μάτια του και βυθίστηκε στον εαυτό του. Γύρισε πίσω στο χρόνο, ξαναέζησε τις όμορφες στιγμές που είχε περάσει με τους γονείς του. Αναμνήσεις αγαπημένες στη ζέστα και τη θαλπωρή που τύλιγε το σπίτι τους, αναμνήσεις που σχημάτισαν ρυάκι τα δάκρυα στο πρόσωπο του. Όμως δεν είχε χρόνο γι' αυτά. Σκούπισε γρήγορα τα δάκρυα, να μη φανεί αδύναμος, και, αντλώντας δύναμη απ' την οικογένεια του, προχώρησε. Έκανε το πρώτο βήμα στο άγνωστο...

Γυάλινος κόσμος - Ελένης Σωκράτους (Γ' Έπαινος)

Ο πατέρας μου με πήγε στο αεροδρόμιο με το αυτοκίνητο και τα δύο μπροστινά παράθυρα ανοιχτά. Ήταν ζέστη. Φορούσα το αγαπημένο μου

άσπρο μπλουζάκι κι ένα όμορφο γαλάζιο-πράσινο κασκόλ, τα φορούσα σαν αποχαιρετιστήρια κίνηση.

Στη Νοτιοανατολική Αγγλία, και συγκεκριμένα στην Οξφόρδη, βρίσκεται ένα αθλητικό σχολείο. Αυτό είναι ο προορισμός μου. Εκεί πήγαινα κάθε καλοκαίρι με τη μητέρα μου για να κάνω προπόνηση, μέχρι τα δεκαέξι μου. Φέτος, στα δεκαεφτά μου, ταξιδεύω μόνη. Πάω στην Οξφόρδη για να ξαναρχίσω τη ζωή μου. Μόνο που απεχθάνομαι τον καιρό της. Λατρεύω τον κυπριακό ήλιο, τη θάλασσα και το ζωντανό άναρχο νησί.

«Ιωάννα», μου είπε ο μπαμπάς μου, για χιλιοστή φορά πριν ανέβω στο αεροπλάνο, «σίγουρα δεν το έχεις μετανιώσει;». Ο μπαμπάς μου είχε χάσει πολλά αυτό τον καιρό, μετά τον πρόσφατο θάνατο της μαμάς μου, τώρα έχανε κι εμένα. Είναι ίδιος εγώ, έχει τα ίδια μάτια αλλά με μικρότερα χείλη και κοντά μαλλιά. Ένιωσα πανικό καθώς είδα τα παιδικά του μάτια. Πώς μπορούσα να αφήσω τον στοργικό πατέρα μου να μεγαλώσει τον μικρό μου αδελφό που ήταν τώρα στην εφηβεία; Θα υπήρχε φαγητό στο ψυγείο, θα τα έβγαζαν πέρα ή θα γύριζα σύντομα για να τους βοηθήσω; Αλλά πάλι...

«θέλω να πάω». είπα με αποφασιστικότητα, από τις λίγες φορές που εγώ η γενικά αναποφάσιστη, είχα τόση σιγουριά.

«Είμαι σίγουρη πως θα τα καταφέρεις, παρ' όλα αυτά μπορείς να γυρίσεις όποτε θες σπίτι, θα έρθω αμέσως μόλις με χρειαστείς». Προσπαθούσε να φαίνεται άνετος αλλά έβλεπα μέσα στα μάτια του τη θυσία πίσω από την υπόσχεση αυτή.

«Μην ανησυχείς για μένα», τον καθησύχασα, «θα είμαι μια χαρά. Σ' αγαπώ». Με κράτησε στην αγκαλιά του για λίγο και μετά ανέβηκα στο αεροπλάνο.

Κάθισα στη θέση μου χαρούμενη γιατί ήταν δίπλα στο παράθυρο. Παρακολούθησα χωρίς κανένα ενδιαφέρον τις υποδείξεις των αεροσυνοδών για ασφαλή πτήση και περίμενα ανέκφραστη τη στιγμή που θα μπορούσα να ενεργοποιήσω το κινητό μου για να ακούσω μουσική. Ξεκίνησα να ανακατεύω την τσάντα μου ψάχνοντας τα ακουστικά μου. Το χέρι μου έπιασε κάτι σκληρό... το ημερολόγιό μου. Ξεκίνησα να ξεφυλλίζω τις σελίδες του και να

διαβάζω τις λέξεις που πετάγονταν σαν βροχή μπροστά μου ώσπου μια κάρτα έπεσε από μέσα. Την άνοιξα και διάβασα χαμογελώντας:

«Υπάρχει καιρός του σπείρειν και καιρός του θερίζειν.

Υπάρχει καιρός να δίνεις φιλιά λέγοντας λόγια αγάπης και καιρός με χαστούκια και λόγια που σφάζουν.

Υπάρχει ο καιρός της ύβρης και ο καιρός της φωτιάς που πέφτει και σε καίει.

Υπάρχει έγκλημα και τιμωρία.

Υπάρχει ο καιρός της ανέμελης χαράς και ο καιρός των δακρύων.

Υπάρχουν τα ταξίδια και η ανέμελη ζωή.

Υπάρχεις εδώ και μετά κάπου αλλού. Οι σταθμοί είναι γεμάτοι με ανθρώπους που φεύγουν και ανθρώπους που έρχονται. ΕΝΑ ΕΧΕΙ ΣΗΜΑΣΙΑ: είτε φεύγεις από κάπου, είτε πηγαίνεις κάπου αλλού, να νιώθεις χαρά.

Σημασία έχει να είσαι σε κίνηση!».

Η καρδιά μου ξεκίνησε να χτυπά δυνατά και τα χέρια μου κρατούσαν το κάθισμα του αεροπλάνου τόσο σφικτά που με πονούσαν. Οι σκέψεις μου με ταξίδευαν, χανόμουν μέσα σε αυτές, δημιουργούσα όνειρα, αναμνήσεις με κατέκλυζαν. Δεν ένιωθα πια πόνο, όχι τώρα μπορούσα να ταξιδέψω ελεύθερα μέσα στο μυαλό μου, χωρίς το φόβο ότι μια ανάμνηση θα ξεπεταγόταν και θα γκρέμιζε τα τεράστια αγκαθωτά συρματοπλέγματα που έβαλα εγώ γύρω από τον εαυτό μου. Λίγο καιρό πριν φοβόμουν να ζήσω, ένιωθα σαν να είχα μια τεράστια τρύπα στο στήθος, ένιωθα αδύναμη από τότε που πέθανε η μητέρα μου, τόσο αδύναμη που φοβόμουν να ξυπνήσω το πρωί και να αντικρύσω τη μέρα, δεν μπορούσα να αντιμετωπίσω την πραγματικότητα και εξοργιζόμουν κάθε φορά που κάποιος έλεγε πόσο με λυπόταν. Όλα αυτά μέχρι που αποφάσισα να αρχίσω ξανά από την αρχή, να ξανακτίσω τη ζωή μου και τον εαυτό μου και αυτή τη φορά να κάνω πιο γερά θεμέλια. Τις σκέψεις τις διέκοψε η φωνή του πιλότου που μας καλωσόρισε και μας ευχόταν «καλό ταξίδι». Ταξίδι... μου φαίνεται απίστευτο, σε λίγο θα ξαναδώ την Εβίτα. Περιεργάζομαι πιο προσεκτικά μια κάρτα της. Ξαναδιαβάζω τους τελευταίους στίχους της. Η Εβίτα πάντα θα λατρεύει την ποίηση, την λατρεύει όπως εγώ λατρεύω εκείνη...

Τη γνώρισα πριν από πέντε χρόνια στην Οξφόρδη, ουσιαστικά την συνάντησα πρώτη φορά όταν ακόμα έκανα δοκιμαστικές προπονήσεις για να μπω στην ομάδα του χάντπολ. Περάσαμε μαζί το καλοκαίρι στο σχολείο και στις προπονήσεις. Συνέχεια μαζί και έτσι γίναμε οι καλύτερες φίλες. Η Εβίτα είχε κάτι ξεχωριστό, μοναδικό σαν πλάσμα, ήταν πάντα τόσο διαισθητική, συναισθηματική, τόσο εφευρετική, όλα τα γεγονότα την επηρέαζαν εις βάθος. Στην αρχή της φιλίας μας ήταν αρκετά δύσπιστη, δεν με εμπιστευόταν καθόλου και με «πέρασε από κόσκινο» για να με αφήσει να μπω στη ζωή της. Όταν, όμως, γνωριστήκαμε καλύτερα έβγαλε όλη την τρυφερότητα που την διακατείχε. Πάνω απ' όλα όμως είναι τρομερά ευαίσθητη και στην αρχή έκανε τα πάντα για να το κρύψει. Αργότερα έμαθα ότι ήταν από άμυνα για να μην ξαναπληγωθεί. Όταν ήταν μικρή ζούσε στη Γερμανία και η μητέρα της τους εγκατέλειψε όταν ήταν ακόμη μωρό. Ένα χρόνο μετά που ήρθε στην Οξφόρδη, ο πατέρας της πέθανε σε τροχαίο δυστύχημα, όπως και η μητέρα μου. Η αλήθεια είναι πως δεν την είδα ποτέ θλιμμένη. Είναι αρκετά δυνατός άνθρωπος και αντικατέστησε την οικογένεια που έχασε με καλούς φίλους. Την έχασα όταν γυρίσαμε οικογενειακώς στην Κύπρο. Συνέχισα σε ένα αγγλόφωνο ιδιωτικό σχολείο και φυσικά το απόγευμα πάντα έκανα προπόνηση. Η μαμά υποσχέθηκε πως θα πήγαινα τα καλοκαίρια στην Οξφόρδη για να βλέπω τους φίλους μου κι εγώ υποσχέθηκα στην Εβίτα πως θα γύριζα, θυμάμαι ότι μου απάντησε: «το ξέρω», αλλά η έκφρασή της έδειχνε ότι πονούσε, θα συντηρούσε το διαμέρισμα που μου αγόρασαν οι γονείς μου στην Οξφόρδη περιμένοντας να γυρίσω.

Κοίταξα έξω από το παράθυρο. Τα σύννεφα ήταν απλωμένα τόσο συμμετρικά αλλά ταυτόχρονα και τόσο ασυγύριστα.. Τα μάτια μου βάρυναν και τα βλέφαρά μου έκλεισαν. Το προηγούμενο βράδυ δεν είχα κοιμηθεί και τώρα ο ύπνος ήρθε σαν βάλσαμο.

Κοιμήθηκα πολύ βαριά και ξύπνησα τρεις ώρες μετά. Έριξα μια ματιά στους επιβάτες και ξανάκλεισα τα βλέφαρα για λίγο ακόμα μέχρι που άκουσα την ανακοίνωση ότι σύντομα θα προσγειωθούμε στην Οξφόρδη.

Βγαίνοντας έξω από το κτίριο του αεροδρομίου, ένωσα αμέσως την αλλαγή του καιρού. Κρύο και βροχή. Ήθελα να κάνω έκπληξη στην Εβίτα και γι' αυτό δεν την ειδοποίησα. Η Εβίτα θα γύριζε από την προπόνηση και θα με έβρισκε να κάθομαι στο σαλόνι μας! Έψαξα το χαρτάκι με τη διεύθυνση. Να πάρω λεωφορείο; Δεν ήξερα καλά την περιοχή και φοβόμουν ότι θα χανόμουν. Και μόνη στο ταξί τέτοια ώρα; Τι να κάνω; Ήμουν σε απόγνωση μέχρι που άκουσα το μονότονο ήχο του τηλεφώνου μου: «παρακαλώ». Η φωνή που μου απάντησε έδειχνε θυμωμένη: «Λοιπόν, έρχεσαι στην Οξφόρδη και δεν λες τίποτε, είμαι σίγουρη πως δεν μπορείς να αποφασίσεις αν θα πάρεις ταξί ή λεωφορείο, ίσως θα έπρεπε να ξέρεις ότι η αναποφασιστικότητα δεν βοηθά στις εκπλήξεις. Μάτια μου!». Η φωνή της Εβίτας! Ακουγόταν τόσο κοντά μου! Ένωσα τα χέρια της πάνω μου και αμέσως την αγκάλιασα σφικτά. Μου είπε με τη χαρακτηριστική βραχνή φωνή της: «Άργησες και σε ήθελα κοντά μου». Ξαφνικά σοβάρεψε, μελαγχόλησε. Την έσφιξα ακόμα μια φορά στην αγκαλιά μου αλλά εκείνη αποτραβήχτηκε λέγοντας: «δεν έχουμε χρόνο Ιωάννα». Τα χέρια της τρέμοντας ακούμπησαν την κουκούλα που φορούσε και αργά-αργά την αφαίρεσαν από το κεφάλι της. Ήταν φαλακρή. «Έχω καρκίνο», είπε, ξεσπώντας σε λυγμούς. Κόντευα να λιποθυμήσω από το σοκ ενώ τα δάκρυά μου κυλούσαν. Η τρύπα που ένωθα στο στήθος όταν πέθανε η μητέρα μου άρχισε να ανοίγει πάλι και έκαιγε όλο μου το σώμα. Πονούσα πολύ. Η Εβίτα με κοιτούσε χωρίς να αντιδρά. «Λυπάμαι», ψέλλισε. Υποσχέθηκα πως θα περνούσαμε μαζί όσο χρόνο είχε και η Εβίτα απάντησε: «Δεν θέλω να ξέρεις πόσος χρόνος μου μένει, θα περάσουμε υπέροχα μαζί». Το πρόσωπό της φωτίστηκε και τα πράσινα μάτια της με κοίταζαν γεμάτα υποσχέσεις. Έμεινα να την κοιτάζω γεμάτη θαυμασμό. Πώς μπορούσε αυτή να στηρίζει εμένα αφού λογικά οι ρόλοι έπρεπε να είναι αντίθετοι;

Μπήκαμε στο αυτοκίνητο. Η οδήγηση της Εβίτας ήταν θεότρελη, της αρέσει πολύ η ταχύτητα. Στο δρόμο προς το σπίτι μιλούσε συνέχεια και με ξεναγούσε.

Ξυπνήσαμε από το χάραμα γιατί η Εβίτα αποφάσισε να πάμε τρεχάτες στο σχολείο για την πρωινή μου προπόνηση. Φτάνοντας στο σχολείο πήγα

κατευθείαν στη γραμματεία, ένα μικρό γραφείο με ελάχιστες καρέκλες και ένα πίνακα ανακοινώσεων.

–Γεια σας, είμαι η Ιωάννα Γεωργίου.

–Καλημέρα, Γεωργίου είπες; Α, θα είσαι η καινούρια.

–Ναι, θα ήθελα ένα πρόγραμμα.

Πήρα το πρόγραμμα και ένα σχεδιάγραμμα του κτιρίου και βγήκα έξω. Ξεκίνησα κατευθείαν προπόνηση. Εκεί συνάντησα κάποιους παλιούς φίλους και κάναμε μια σκληρή προπόνηση. Μετά με περίμενε η Εβίτα στην καφετέρια. Ήθελε να μου γνωρίσει τους πάντες, ήταν τόσο κοινωνική η ίδια. Το κουδούνι μας διέκοψε κι έτσι τρέξαμε προς την τάξη μας. Είχαμε λογοτεχνία, «ένα μάθημα υπέροχο» κατά την Εβίτα. Το μάθημα ξεκίνησε αμέσως και ο κ. Peter έκανε μια εισαγωγή : «Πριν από 37 χρόνια ο Γουίλιαμ έγραψε ένα θεατρικό έργο “Ο γυάλινος κόσμος” και δυστυχώς ό,τι αναφέρει εκεί ακόμα συνεχίζει να συμβαίνει. Είναι η ιστορία μιας μικρής κοπέλας με αναπηρία, η οποία βρίσκει καταφύγιο σε μια βιτρίνα με μινιατούρες. Κάποιο βράδυ, σε ένα δειπνο-προξενιό μπήκε στη ζωή της ο έρωτας. Σήμερα περισσότερο από ποτέ ζούμε στους γυάλινους κόσμους μας, όμως το γυαλί τώρα πια σπάει πολύ εύκολα». Ο κ. Peter με μάγεψε με τον τρόπο που μιλούσε. Με έβαλε να διαβάσω το δεύτερο απόσπασμα ως Λώρα, ενώ ο Ματ, ο συμμαθητής μου, θα διάβαζε το ρόλο του Τζιμ Κόνορ. «Νομίζω ότι ξέρω το πρόβλημά σου Λώρα, σύμπλεγμα κατωτερότητας. Το ξέρω γιατί το είχα κι εγώ. Για παράδειγμα ο κρότος που έκανε ο μηχανισμός στο πόδι σου όταν ανέβαινες τις σκάλες του σχολείου, τι έκανες; Παράτησες το σχολείο, παράτησες τη μόρφωσή σου και όλα αυτά για ένα θόρυβο ο οποίος ήταν, κατά τη γνώμη μου, ανεπαίσθητος. Έχεις ένα ελάχιστο φυσικό ελάττωμα, κάτι που δεν φαίνεται καν και η φαντασία σου το κάνει να δείχνει χίλιες φορές μεγαλύτερο. Άκου τη συμβουλή μου, η σκέψη ότι σε κάτι υπερέχεις...» . «Σε τι;» ρώτησα. «Μη χειρότερα, Λώρα! Κοίτα γύρω σου! Τι βλέπεις; Εκατομμύρια άνθρωποι που όλοι γεννήθηκαν και όλοι θα πεθάνουν, ποιος έχει έστω το 1/10 από τα δικά σου χαρίσματα ή τα δικά μου ή οποιοδήποτε άλλου; Κάθε ένας από εμάς έχει κάτι ξεχωριστό. Κάποιοι έχουν πολλά, το θέμα είναι να ανακαλύψεις τι είναι αυτό το ξεχωριστό που κρύβεις μέσα σου εσύ!».

Το κουδούνι κτύπησε ξανά. Πηγαίνοντας στο επόμενο μάθημα σκεφτόμουν: Από τότε που ο Θεός μας έφτιαξε κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσιν όλοι οι άλλοι προσπαθούν να κάνουν το ίδιο! Το πρόβλημα όμως είναι ότι όταν κοιτάζεις στον καθρέφτη των άλλων, μερικές φορές δεν ξέρεις ποιος είναι ο πραγματικός σου εαυτός και ποια η αντανάκλαση. Είμαστε αυτά που κάνουμε, αλλά ποιοι είμαστε τελικά αν κάνουμε συνέχεια αυτά που περιμένουν από εμάς οι άλλοι;

Άνθρωποι, ψυχές φτιαγμένες από γυαλί. Στην πορεία των ζωών μας δεχόμαστε χτυπήματα, ο καθένας μας πάει σε διαφορετικά σημεία... και μας μένουν ελαττώματα, κάτι σαν την αναπηρία της Λώρας. Άλλοι ζητάμε καταφύγιο σε γυάλινους κόσμους και άλλοι πολεμάμε να διαφυλάξουμε το δικό μας γυάλινο κέρασ, εκείνο το μοναδικό μας χαρακτηριστικό που μας κάνει να διαφέρουμε από τους άλλους. Μερικές φορές το χάνουμε και γινόμαστε ίδιοι με τους άλλους και άλλες φορές ακόμα και αν το γυαλί σπάει εύκολα, πολλοί από εμάς ζούμε με την ελπίδα ότι μπορούμε να νικήσουμε όλο τον κόσμο με ένα κομμάτι εύθραυστο γυαλί!